

Eiropas stabilitātes mehānisms (ESM)

Publicēts: 05.01.2021.

Eiropas Stabilitātes mehānisms (ESM) ir starptautiska finanšu institūcija, kura savu darbu uzsāka 2012.gada 8.oktobrī un kura var sniegt finanšu atbalstu *euro* zonas dalībvalstīm, pamatojoties uz ekonomiskas stabilizācijas pasākumu stingru īstenošanu.

99) Saskaņā ar līguma par Eiropas Stabilitātes mehānisma dibināšanu 3.pantu "*ESM mērķis ir mobilizēt finansēšanu un sniegt stabilitātes atbalstu, ievērojot stingrus nosacījumus atbilstīgi izvēlētajam finansiālās palīdzības instrumentam, to ESM dalībnieču labā, kas piedzīvo smagas finanšu problēmas vai kam tādas draud, lai nepieciešamības gadījumā aizsargātu visas euro zonas un tās dalībvalstu finansiālo stabilitāti*".

Lai ESM finanšu tirgus satricinājumu skartajām valstīm varētu piešķirt aizdevumu, finanšu līdzekļi tiek piesaistīti tirgū, emitējot parāda vērtspapirus.

2010.gadā, kad vairākas *euro* zonas valstis saskārās ar grūtībām pārfinansēt savas parādsaistības, zaudējot piekļuvi finanšu tirgiem, radās ideja par ESM dibināšanu, un tā paša gada jūnijā tika izveidots pagaidu risinājums, ESM priekštecis – Eiropas Finanšu stabilitātes mehānisms. Šis mehānisms vairs neizsniedz jaunus aizdevumus.

ESM finanšu palīdzību pavada stingri nosacījumi, kas paredz noteiktu pasākumu izpildi. Šie pasākumi ir atrunāti Saprašanās memorandā, par kuru grūtībās nonākusi dalībvalsts sarunu ceļā vienojas ar Eiropas Komisiju ESM vārdā, sadarbībā ar Eiropas Centrālo banku, kā arī iespēju robežās – ar Starptautisko Valūtas fondu. Aizdevuma instrumentu un nosacījumus apstiprina ESM Valde.

Kopš Grieķija 2018.gadā noslēdza savu aizdevuma programmu neviena dalībvalsts nav prasījusi ESM finansiālo atbalstu. Taču tās dalībvalstis, kuras ir saņēmušas ESM atbalstu, atrodas tā saucamajā pēc-programmas uzraudzībā.

2018.gada 14.decembra *Euro* samitā tika pieņemti izšķiroši lēmumi par ESM reformu, tajā skaitā: (i) ESM lomas stiprināšana (piemēram, aizdevumu programmas izstrādē un uzraudzībā), (ii) piesardzības instrumentu efektivitātes palielināšana, (iii) ESM pārveidošana par Vienotā noregulējuma fonda atbalsta mehānismu un (iv) parāda ilgtspējas veicināšanas pasākumiem.

Līguma par Eiropas Stabilitātes mehānisma dibināšanu preambulas 7.punkts paredz, ka "visas *euro* zonas dalībvalstis kļūst par ESM dalībniecēm". Kopš ESM izveidošanas 2 dalībvalstis pievienojās *euro* zonai – Latvija 2014.gadā un Lietuva 2015.gadā.

2014.gada 7.februārī spēkā stājās likums „Par Eiropas Stabilitātes mehānisma dibināšanu”, ar kuru pieņēma un apstiprināja Līgumu par Eiropas Stabilitātes mehānisma izveidošanu, un likums „Par Latvijas pārstāvību Eiropas Stabilitātes mehānisma Valdē un Direktoru padomē”, kas nosaka Latvijas puses pilnvarojumu saņemšanas kārtību Latvijas pārstāvjiem Eiropas Stabilitātes mehānisma Valdē un Direktoru padomē pieņemt konkrētu veidu lēmumus. Pēc tam, kad 2014.gada 21.februārī tika deponēts pievienošanās instruments, atbilstoši Līguma 48.panta trešajā daļā noteiktajam Latvija 2014.gada 13.martā kļuva par ESM dalībnieci ar pilnām tiesībām un pienākumiem.

ESM kapitāls

ESM reģistrētais kapitāls ir EUR 704 798,7 milj., no kuriem EUR 80,5 mljrd. ir apmaksātais kapitāls. To sadala 7 047 987 akcijās ar

katras nominālo vērtību EUR 100 000, kas pieejamas parakstīšanai saskaņā ar sākotnējo iemaksu atslēgu. ESM aizdevuma kapacitāte ir ierobežota līdz EUR 500 mljrd.

Papildu informāciju par ESM var iegūt [šeit](#).

<https://www.fm.gov.lv/lv/eiropas-stabilitates-mehanisms-esm>